

Brusel 2. května 2023
(OR. en)

8863/23

Interinstitucionální spis:
2023/0079(COD)

COMPET 380
IND 202
MI 348
POLCOM 72
WTO 58
RELEX 519
RECH 154
CODEC 739

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 a (EU) 2019/1020 – politická rozprava

Delegace naleznou v příloze poznámku předsednictví k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 a (EU) 2019/1020, s ohledem na politickou rozpravu na zasedání Rady pro konkurenceschopnost konajícím se dne 22. května 2023.

**Poznámka předsednictví k politické diskusi ohledně aktu o kritických surovinách
na zasedání Rady pro konkurenceschopnost konajícím se dne 22. května**

EU se vydala na cestu ke klimatické neutralitě, již chce dosáhnout nejpozději do roku 2050. K dosažení tohoto cíle musí EU vyvinout a produkovat širokou škálu technologií pro zajištění nulových čistých emisí, které vyžadují kritické a strategické suroviny. Kritické a strategické suroviny jsou počátečním bodem mnoha průmyslových dodavatelských řetězců. Jsou zapotřebí nejen pro ekologickou a digitální transformaci, ale také pro posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti EU a zachování naší odolnosti a bezpečnosti. Tyto suroviny jsou rovněž nepostradatelné pro strategická odvětví, jako je zdravotnictví, kosmické odvětví a obrana. Narušení dodavatelského řetězce může mít závažné nepříznivé důsledky pro průmysl a bezpečnost EU a pro dosažení politických cílů EU.

Poptávka po kritických surovinách nebyla nikdy vyšší. V důsledku rozsáhlých globálních investic do čistých technologií, digitální transformace a vzhledem k ruské invazi na Ukrajinu i vyšších potřeb v oblasti obrany se očekává, že poptávka v nadcházejících letech prudce poroste. Celková celosvětová poptávka po nerostných surovinách se v příštích 20 letech zvýší dvou- až čtyřnásobně a poptávka po surovinách souvisejících s bateriemi, jako je lithium, se má zvýšit až na 42násobek současné úrovně. Kromě toho se odhaduje, že poptávka po kovech vzácných zemin, jako je neodym, dysprosium a praseodym, potřebných k výrobě permanentních magnetů, které se používají například ve větrných turbínách a elektrických vozidlech, se v období let 2020–2030 zvýší přibližně o 250 %.

Pokud jde o kritické suroviny, je v současné době EU výrazně závislá na dovozu. Celosvětová produkce kritických surovin je ve vysoké míře soustředěna v několika zemích světa. EU je například silně závislá (z více než 90 %) na Číně, pokud jde o vzácné zeminy s obsahem lehkých prvků a vzácné zeminy s obsahem těžkých prvků, galium a hořčík. Kromě toho je 98 % poptávky EU po permanentních magnetech pokryto dovozem z Číny. EU je rovněž silně závislá na několika zemích, pokud jde o zpracování a rafinaci surovin, například Čína ovládá 56 % celosvětové kapacity pro rafinované lithium a 58 % kapacity pro rafinovaný mangan, 63 % světových zásob kobaltu, který se používá v bateriích, se těží v Demokratické republice Kongo a 60 % z nich se rafinuje v Číně. Jihoafrická republika zajišťuje 71 % potřeb EU v oblasti kovů platinové skupiny a Turecko zajišťuje do EU 98 % dodávek boritanu. Některé z těchto zemí nesdílejí evropské hodnoty ani nedodržují evropské environmentální, sociální a správní standardy. Tato skutečnost podtrhuje potřebu hledat různé formy spolupráce a posílit obchodní vztahy EU se spolehlivými partnery, například prostřednictvím dohod o volném obchodu nebo strategických partnerství.

Kritické suroviny se staly významným prvkem v geopolitické hře, v níž musí být EU významným aktérem. Je zřejmé, že je třeba ku prospěchu průmyslu EU a k zaručení toho, že EU bude schopna plnit své klimatické a digitální cíle i své obranné potřeby, diverzifikovat zdroje kritických surovin a zajistit bezpečnost dodávek. Za tímto účelem se EU musí zaměřit na diverzifikaci svého dovozu, ale také na posílení své vlastní kapacity, pokud jde o těžbu, zpracování a recyklaci kritických surovin.

Navzdory tomu, že EU disponuje velkými ložisky a aktivními doly, je v oblasti těžby, zpracování a recyklace kritických a strategických surovin jen nepříliš významným aktérem. Míra recyklace mnoha surovin je nižší než 1 %. EU má geologický potenciál, ale Evropa je obecně z mnoha důvodů nedostatečně prozkoumána, přičemž jedním z nich je rozsáhlá regulační zátěž.

Do členských států EU například směřují pouze asi 2 % celosvětových investic do průzkumu. Jedná se o oblast, jejíž potenciál není využit. Od roku 2018 shromažďuje Evropská komise spolu se zástupci členských států (členy Skupiny EU pro dodávky surovin) informace o projektech v oblasti kritických surovin. V současné době databáze obsahuje údaje o zásobách a zdrojích z 22 zemí o 26 kritických surovinách a sedmi dalších surovinách. Hlavní překážkou pro zahájení těžebních projektů EU jsou zdlouhavé, nejednotné a nepředvídatelné povolená postupy. Investicím navíc brání nedostatečný průzkum evropských nerostných zdrojů, nesoulad mezi politikami v oblasti životního prostředí a na podporu investic a nízká akceptace těžby ze strany veřejnosti.

S cílem řešit tyto otázky a zajistit bezpečné, diverzifikované a udržitelné dodávky kritických surovin do EU předložila Evropská komise dne 16. března sdělení a nařízení o kritických surovinách. Sdělení se do velké míry věnuje rozměru vnější politiky a nařízení se zabývá vnitřním trhem a průmyslovým rozměrem.

Nařízení o kritických surovinách je založeno na čtyřech pilířích. Zaprvé se v něm navrhuje zahrnout seznam kritických surovin a nový seznam strategických surovin do nařízení, a tudíž je kodifikovat v právních předpisech. V nařízení se zároveň navrhuje referenční hodnoty, které mají zajistit zlepšení kapacit pro těžbu, zpracování a recyklaci kritických surovin v EU a podle kterých se má řídit úsilí o diverzifikaci. Za druhé se v nařízení navrhuje nová opatření k posílení evropských kapacit v oblasti kritických surovin v celém hodnotovém řetězci, jako je nový rámec pro výběr a provádění strategických projektů, které mohou využít zjednodušeného povolovacího řízení, a stanoví se v něm vnitrostátní požadavky na vypracování programů průzkumu v Evropě. Kromě toho jsou členské státy povinny zajistit pro všechny projekty v oblasti kritických surovin jediné kontaktní místo pro všechna relevantní povolení. V nařízení se rovněž navrhuje soubor opatření ke zvýšení recyklace a využití kritických surovin s cílem zabezpečit evropské kapacity. Zatřetí se v nařízení stanoví opatření ke zlepšení připravenosti EU a zmírnění rizik spojených s dodávkami. V neposlední řadě bude vytvořena společná řídicí struktura v podobě rady, která bude poskytovat poradenství a koordinovat provádění opatření stanovených v nařízení a projednávat strategická partnerství EU se třetími zeměmi.

Výzva pro těžební průmysl spočívá v tom, že umístění ložisek v pevných horninách je výsledkem geologických procesů, a proto na rozdíl od jiných průmyslových činností nelze ložiska nerostných surovin relokovat. Při navrhování nového dolu nebo provádění průzkumu vždy existují protichůdné zájmy. Má-li nařízení o kritických surovinách dosáhnout svých cílů, musí nalézt správnou rovnováhu mezi různými, někdy i protichůdnými zájmy, a umožnit tak zvýšení produkce v EU a zároveň zachovat přísné environmentální normy. Zmírňování veškerých nepříznivých dopadů – environmentálních nebo sociálních – je stejně důležité i u projektů ve třetích zemích.

Ministři se vybízejí, aby se navzájem podělili o názory na následující otázky:

- Jsou opatření navrhovaná v nařízení o kritických surovinách dostatečná k dosažení cíle posílit kapacitu EU v oblasti těžby, zpracování a recyklace, jak jej stanovila Komise?
 - Zajišťuje návrh Komise správnou rovnováhu mezi protichůdnými zájmy, například mezi environmentálními normami a potřebou vyšší míry těžby, zpracování a recyklace kritických a strategických surovin v EU?
 - Jak můžeme zvýšit společenskou akceptaci těžby v členských státech EU?
-